

# svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XV, číslo 22

18. 11. 2018 / neprodejně

<b>Z OBSAHU</b>	<b>Vlastnictví jako správa dober. Katecheze papeže Františka</b>	<b>04</b>
	<b>Ctnosti – vlastnosti charakterního člověka: Integrita</b>	<b>05</b>
	<b>Začalo to preambulí evropské ústavy</b>	<b>08</b>
	<b>Blízký, bližší a bližní. Argumenty k současné diskusi o uprchlících</b>	<b>10</b>

## TRADICE OTCŮ

Z homilií svatého biskupa Jana Zlatoústého na Matoušovo evangelium (kolem 350–407)

Neznepokojte se, říká Pán, když vás posílám mezi vlky a přikazuji vám, abyste byli jako ovce a jako holubice. Jistě jsem mohl učinit opak a neposílat vás snášet jakákoli protivenství ani vás vydávat jako ovce vlkům, nýbrž udělat vás hrozivější než lvy; avšak je prospěšné, aby to bylo takto: vám to dodá lesku a zároveň to ukáže moji moc. Tak to Pán říkal i Pavlovi: *Stačí ti moje milost, protože síla se tím zřejměji projeví v slabosti*. Já jsem vás tedy učinil právě takovými. Říká-li tedy Pán: *Já vás posílám jako ovce*, naznačuje tím toto: Neklesejte přece, já totiž vím, a dobře vím, že právě takto vás nikdo nebude schopen přemoci.

Hned nato Pán říká: *Buďte opatrní jako hadi a bezelstní jako holubice*. (...) Jakou obezřetnost tu Kristus vyžaduje? Obezřetnost hada, praví. Jako had obětuje všechno, a dokonce tělo si dá useknout a nestaví se příliš na odpor; jen když si zachová hlavu, tak i ty uměj obětovat všechno kromě víry; i majetek, tělo, dokonce i život. Neboť víra je hlava a kořen: když tu si zachováš, i kdybys všechno ztratil, všechno zase získáš znovu a v hojnější míře. Proto Kristus nepřikázal jenom bezelstnost nebo jenom obezřetnost, nýbrž obě smísil, takže z toho vzniká ctnost. Obezřetnost hada vybral proto, aby tě chránila před smrtelnými ranami, a bezelstnost holubice, abys neodplácel ani původcům křivd a nemstil se na strůjících úkladů. Proto opakují, nic není platná obezřetnost, není-li spojena s touto vlastností.

Nikdo by si neměl myslet, že tato příkázání nelze plnit. On zná lépe než kdokoli jiný přirozenost věcí a ví, že divokost se překonává nikoli divokostí, nýbrž mírností.



Mistr z Ossevanzy: Svatý Antonín rozdává majetek chudým (1435). Foto: Wikimedia Commons

## Skutky tělesného milosrdenství

Páté Boží přikázání nás vede k tomu, abychom žádnému člověku nijak neublížili na těle ani na duši. Ovšem, jak dobře víme, křesťany Bůh volá k tomu, aby nejen nedělali zlo, ale aby dělali dobro. Jaké dobré skutky tedy od nás Pán očekává? Jsou to především skutky tělesného a duchovního milosrdenství.

Kdy, jak a komu ale máme pomáhat? Jistě nezachráníme celý svět, ale máme prokazovat lásku tak, jak je to pro nás možné. Především našim nejbližším. Rodině, přátelům, sousedům apod. Těm, které nám Bůh pošle do cesty. Samozřejmě mám pomoci těm, kteří jsou na tom hůř než já. Zvláště jsem povinen pomoci tam, kde vidím nějakou naléhavou potřebu, kde jde o život, o zdraví, pokud tedy jsem schopen pomoci. Týká se to také pomoci u různých nehod a katastrof. Mám pomoci ovšem jen tehdy, když na to mám prostředky a neohrozím

tak sebe ani jiné. Svatý Alfons, velký učitel morálky, před třemi stoletími říkal, že naši pomoc si nezaslouží lidé zahálčiví a práce se štítící. Některé dobré skutky nás ani nic nestojí, jen náš čas a ochotu, například návštěva nemocných. Dnes běžně nepotkáme člověka hladového nebo nahého, ale přesto je dost lidí, o které se nedokáže postarat státní sociální systém, lidí, kterým může pomoci jen konkrétní člověk, skutečný bližní.

Aktuálním tématem je migrace statisíců lidí do Evropy. Někteří křesťané tvrdí, že i jim jsme povinni pomoci, že to jsou ti vyhnaní, kteří mají právo na přijetí. Většinou jde o lidi, kteří vůbec nemuseli před ničím utíkat a jdou sem jen za vidinou bezpracného života v bohatých zemích. Navíc jde převážně o muslimskou invazi, která přímo životně ohrožuje samu existenci evropské civilizace.

*Dokončení na str. 3*



Foto: <https://www.churchinneed.org>

## Češi vezou finanční pomoc iráckým křesťanům

S částkou převyšující 12 milionů korun, které se podařilo vybrat v České republice, vyrazil olomoucký arcibiskup Jan Graubner s dalšími lidmi do iráckých měst zničených bojovníky tzv. Islámského státu. Finanční prostředky mají pomoci tamním křesťanům při návratu do domovů poznamenaných válečnými událostmi.

Zbořené kostely a kláštery, vypálené školy a domy, ale také všudypřítomná znamení touhy vrátit do těchto míst život potkávají českou delegaci na Blízkém východě, kterou kromě arcibiskupa Graubnera tvoří i ředitel Charity ČR Lukáš Curylo, ředitel TV Noe P. Leoš Ryška nebo poslanec Marian Jurečka. A návrat obyvatel do zničených domovů je také smyslem finanční pomoci, kterou česká skupina do severoiráckých měst přiváží.

K pomoci iráckým křesťanům vyzval arcibiskup Graubner i při oslavě svých narozenin na konci srpna letošního roku: „Osobně žádné dary nevyžadují. Pokud ale někdo přece chce něco darovat, udělá mi radost, když přispěje na pomoc pronásledovaným křesťanům na Blízkém východě, aby se mohli vrátit do svých domovů. To mi skutečně leží na srdci,“ sdělil.

Celónárodní sbírka Charity ČR je určena na pomoc zemím Blízkého východu. Celková částka, která byla vybrána, přesáhla 12 milionů 230 tisíc korun. Peníze by měly pomoci křesťanům z těchto zemí vrátit se zpět do jejich domovů.

*Církev.cz*

## Asia Bibi: Děkuji Bohu za svobodu

„Děkuji Bohu. Kéž je Pán veleben za moji svobodu,“ tak měla znít první slova této nezlomné křesťanky po opuštění vězení v Multanu, kde strávila poslední léta. Pákistánské speciální služby rovněž potvrdily zadržení dvou členů vězeňské ostrahy, kteří připravovali její vraždu.

„S ohledem na bezpečnost Asie Bibi nemůžeme prozradit mnoho skutečností. Mohu však potvrdit, že v této chvíli přebývá se svou rodinou,“ uvedl pro Vatikánský rozhlas Alessandro Monteduro, vedoucí italské sekce papežské nadace Kirche in Not, která od počátku podporuje rodinu statečné křesťanky.

„Propuštění Asie Bibi je bezpochyby nádherná zpráva, vezmeme-li však v úvahu protesty, jichž jsme se stali svědky v uplynulých dnech, je třeba dodat, že úplné štěstí přijde teprve tehdy, až žena a její blízcí budou zcela v bezpečí. Je proto na místě neuvádět příliš mnoho informací. Asia Bibi se má dobře a konečně přebývá se svou rodinou, to potvrdit mohu. Raduje se z přítomnosti svého muže a dětí. Další kroky v její záležitosti se již nemohou omezovat pouze na činnost organizací, jako je naše. Očekávám rozhodnutí ze strany pákistánské vlády a zemí, které deklarovaly ochotu přijmout celou rodinu. Řešení situace je nyní v jejich rukou,“ říká Alessandro Monteduro.

Budoucnost Asie Bibi stále není jistá. Vládní zdroje informovaly, že bude moci opustit zemi teprve tehdy, až Nejvyšší soud zamítne odvolání vznesené odpůrci jejího zproštění viny. V zemi nadále narůstá napětí. Jsou také velké obavy, že páteční modlitby v mešitách zakončí vlny pouličních protestů, tak jak se to stalo po ohlášení rozsudku potvrzujícího nevinu Asie Bibi.

*RaVat*

## Rodina je páteří humanismu

V Evropském parlamentu proběhla 6. listopadu debata na téma: „Rodina, ekosystém pro kulturu života v Evropě“. Zorganizovala ji Federace katolických rodinných sdružení a mezi účastníky byla také Gabriella Gambino, podsekretářka vatikánského Úřadu pro laiky, rodinu a život, matka pěti dětí a profesorka bioetiky.

Zákony se mají zakládat na zdravé antropologii a podporovat trvalost a věrnost manželských svazků, které jsou základem zdravých rodin, zdůraznila vatikánská reprezentantka. Právě rodina, jak připomněla citací papeže Františka, je „páteří humanismu“. Současný trend srovnávat manželství s jinými formami soužití vyžaduje nové kladení důrazu na jeho právní a sociální hodnotu, jako životné buňky, jež je zdrojem identity a kultury. Právo vždy ctílo manželství zejména v oblasti dvou řádů: pohlavního a generačního. Pohlavní řád nachází výraz ve vztahu ženy a muže, spojených ve svazku věrnosti a vzájemnosti, při vyloučení všech forem incestu.

Gabriella Gambino zdůraznila význam nerozlučnosti svátostného manželského svazku, který se z definice zakládá na výlučnosti a věrnosti. Proto je výrazem síly, soudržnosti a naděje, jaké je lidská bytost schopná. Věrnost má nepopíratelný antropologický význam a mimořádnou sílu humanizovat, schopnou v plnosti rozvinout vnitřní bohatství každého člověka.

*RaVat*

Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: [redakce@rcmonitor.cz](mailto:redakce@rcmonitor.cz) nebo na internetových stránkách <http://rcmonitor.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem. Dále nás najdete na <http://www.facebook.com/ResClarityMonitor>. Periodikum je distribuováno zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 25 Kč, což za rok činí 600 Kč. Všem dárům Pán Bůh zaplatí. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

## SLOVO BISKUPA

## Papež František k francouzským biskupům: Vytrvejte v boji proti pedofilii

Papež František povzbudil francouzské biskupy, aby vytrvali „s rozhodností“ v boji proti pedofilii. Vybízí je, aby zachovali linii „nulové tolerance“ v případech zločinů, jejichž oběti nesou zranění, „jež nikdy nebudou promlčena“.

Papežské poselství bylo předneseno v Lurdech v pondělí 5. listopadu na plenárním zasedání Francouzské biskupské konference, které se zabývá otázkou zneužívání v Církvi, zejména v souvislosti s případy, jež nedávno vyšly najevo a jsou ve stadiu vyšetřování. Biskupové vyslechli také osm obětí sexuálního zneužívání. „V kontextu, který se stal obtížný zejména kvůli závažným chybám některých členů Církve – čteme v poselství – vás Svatý otec povzbuzuje, abyste vytrvali v boji proti pedofilii a zároveň nikdy nezapomínali ocenit a podpořit pokornou věrnost žitou každodenně, s Boží pomocí, mnoha kněžími, řeholníky a řeholnicemi, zasvěcenými i věřícími laiky.“

Papež dále apeluje na francouzské biskupy slovy: „Kéž vás přijetí a vyslechnutí obětí, jejichž zranění nebudou nikdy promlčena, utvrdí v odhodlání uplatňovat princip nulové tolerance a posílí vaši práci na tom, aby se každý pokřtěný podílel na církevní a společenské proměně, jíž máme tolik zapotřebí.“

Papežské poselství se dotýká také dalších otázek a zastavuje se zejména u doprovázení a evangelizace mladých. František vybízí k „mocnému vzývání Ducha Svatého“, aby se Církev mohla otevřít „novým cestám v souladu s očekáváním mladých, hledání hluboké spirituality a konkrétnějšího smyslu přináležetosti“. V závěru Svatý otec povzbuzuje francouzské biskupy k šíření „kultury setkání uvnitř společnosti“.

*RaVat*

Položme si otázku: Uvědomili jsme si, že většinou (když jsme upřímní, tak přiznáme, že skoro vždycky) hodnotíme věci, hodnotíme situace jen podle toho, jak se jeví, jak je vidíme a jak působí na nás, jestli mají na nás pozitivní nebo negativní dosah? Přijmeme je nebo je odsoudíme, a tím to většinou končí. Nejdeme dál. Považujeme to za přirozené a nehloubáme dál. To nám stačí. Nehledáme pravé příčiny a důvody. A tu většinou děláme zásadní chybu. Proč? Protože každá situace měla někde začátek a bude mít i konec, ale i další důsledek. Nic, co se jednou stane, už není možné vymazat z dějin světa, ani ten nejmenší akt, a ten dál jde svým vlastním životem. Začátek situace byl vždycky způsoben nějakou okolností, která nám uniká. Spíše je to způsobeno několika okolnostmi... a ty nám ještě spíš uniknou.

Když Ježíš říká, že máme na hlavě spočteny všechny naše vlasy... (Mt 10,30) a že nic (ani vrabec) nespadne na zem bez vědomí Boha-Otce, není to jen nějaká rétorická figura, zvrát, ale je to doslova. Můžeme běh světa ovlivňovat pozitivně i negativně, a tak působí i ten náš nejmenší úkon. Máme k tomu všechny možnosti. Běh světa neovlivňuje jen nějaký král, prezident nebo případně ještě nějaký předsedové vlád či ministři. Ti mají sice navenek více možností, ale i více zodpovědnosti. Každý z nás ale také pozitivně nebo i negativně ovlivňuje běh světa, a ani si to neuvědomujeme. Uvědomuje si to ale ten, kdo chce být vládcem světa, a proto nás přesvědčuje, že my nic nez můžeme, že se máme starat jen o sebe a přenechat starost o svět jen politikům a mocným, politickým stranám... Není naším úkolem (snad kromě voleb) měnit rozložení politických sil. To ne. Ale je naším úkolem měnit sebe, ovlivňovat smýšlení lidí, jejich vztah k Bohu, a to tím, že bojujeme především každý sám se sebou, že jim v tom dáváme příklad, že se za ně obětujeme a modlíme.

*Mons. Ladislav Hučko*



*Mons. ThDr. RNDr. Ladislav Hučko, CSc., apoštolský exarcha řeckokatolické církve*

*Dokončení ze str. 1*

Evropští politici jsou zde naopak povinni použít všechny nutné prostředky, aby zajistili bezpečí svých obyvatel.

Mezi skutky milosrdenství patří také osvobození zajatých. Nejde o to, organizovat pro někoho útěk z vězení, ale spíše o to, dovoleným způsobem pomáhat na svobodu člověku, který je vězněn nebo stíhán nevinně. I dnes bohužel najdeme v diktátorských režimech, ale i v tzv. demokratických zemích lidi státem nespravedlivě stíhané. Leckde jsou opět pronásledováni křesťané, třeba jen za vyjádření názoru na pojetí rodiny nebo na potraty.

Konečně se máme s úctou postarat i o zemřelé, důstojně se s nimi rozloučit a odevzdat jejich tělo zemi. Víme, jak to dnes opět není samozřejmé. Kolik zemřelých nemá vůbec žádný pohřeb! Lidé se někdy ptají, zda je dovolen pouze pohřeb do země, nebo zda je přípustný také pohřeb žehem. Kodex církevního práva k tomu říká: „Církev velmi doporučuje zachovat zbožný zvyk pohřbívání těl zemřelých do země; nezakazuje však pohřeb žehem, pokud nebyl zvolen z důvodů odporujících křesťanské nauce.“ (CIC 1176, § 3). Jde o to, že na počátku kremaci propagovali ti různí volnomyšlenkáři, kteří tak chtěli vyjádřit svou bezbožnost a nevíru v život po smrti. Později tento motiv převážně vymizel a pohřeb žehem se většinou koná z praktických důvodů. Pokud je k tomu tedy rozumný důvod, pohřeb žehem dovolen je, ale vždy je lépe se tomuto vyhnout. Kongregace pro nauku víry se také nedávno vyjádřila ohledně nakládání s popelem zemřelých. Ten se má pietně uložit v urně na posvátném místě, tedy na hřbitově. Není dovoleno jej na různých místech rozptylovat, takovýto anonymní pohřeb odporuje jedinečnosti každé lidské osoby. Dále není dovoleno, pokud k tomu není výjimečně vážný důvod, uchovávat urnu s popelem doma. Jak dále říká Církev, „ostatky zemřelých nejsou soukromým majetkem příbuzných. Zemřelý člověk je Boží syn či dcera, je součástí Kristova těla a Božího lidu. Také proto se nemají konat pouze soukromé obřady rozloučení se zesnulými, nýbrž má být dána možnost veřejného církevního obřadu. Každá konkrétní rodina je totiž součástí širší Boží rodiny.“

*P. Jaroslav Jirásek, administrátor farnosti Hronov*

# VLASTNICTVÍ JAKO SPRÁVA DOBER

Katecheze papeže Františka na generální audienci



Wilfred Thompson: Svatý Martin a žebřák (1918). Foto: Wikimedia Commons

Dobrý den, drazí bratři a sestry! Pokračováním ve výkladu Desatera přicházíme dnes k sedmému přikázání: „Nepokradeš“. Slyšíme-li jej, vybaví se nám téma krádeže a respekt vůči vlastnictví druhých. Neexistuje kultura, ve které by krádež a zpronevěra dober byly dovoleny; lidská vnímavost je velice citlivá na obranu vlastnictví. Stojí však za to, otevřít se širšímu výkladu tohoto přikázání a zaměřit se na téma majetku ve světle křesťanské moudrosti.

## Všeobecné určení pozemských statků

Sociální učení Církve mluví o všeobecném určení pozemských statků. Co to znamená? Poslyšme, co praví Katechismus: „Na počátku Bůh svěřil zemi a její zdroje společné správě lidstva, aby o ně pečovalo, svou prací ji ovládalo a těšilo se z jejich plodů. Dobra stvoření jsou určena všemu lidskému pokolení“ (KKC 2402). A dále: „Všeobecné určení pozemských statků zůstane prvotní, i když rozvoj obecného dobra vyžaduje respektování soukromého vlastnictví, práva na ně

a na jeho užívání“ (KKC 2403) [Srov. také *Laudato si'*, 67: „Každé společenství může brát z dober země to, co potřebuje k vlastnímu přežití, ale má také povinnost chránit ji a zaručovat kontinuitu její plodnosti pro budoucí generace – Země v posledku ‚náleží Hospodinu‘ (srov. Žl 24,1), jemu patří ‚země i vše, co je na ní‘ (Dt 10,14).

„Nepokradeš“ znamená prokazuj lásku svým majetkem, využij svých prostředků k lásce, jak můžeš.

Proto se Bůh vzpírá každému nároku na absolutní vlastnictví: „Země se nesmí prodávat natrvalo, neboť patří mně. Vy jste pro mne jen cizinci a přistěhovalci“ (Lv 25,23).]

Prozřetelnost však nezřídila svět „sériově“, existují rozdíly, odlišné stavy, což umožňuje žít tak, aby jedni opatrovali druhé. Svět má bohaté zdroje, aby všem zajistil základní dobra. Svět je však jen

jeden! Lidstvo je jedno jediné [Srov. Pavel VI., *Populorum progressio*, 17: „Každý člověk je však také členem společnosti, a tím také částí celého lidstva. Ne pouze ten či onen člověk, ale všichni lidé jsou povoláni k práci na plném rozvoji lidského společenství. (...) My, kteří jsme nastoupili jako dědici po minulých generacích, máme užitek z práce svých současníků, máme závazky vůči všem lidem vůbec. Proto nemůžeme být lhostejní k těm, kdo přijdou po nás a rozšíří kruh lidské rodiny. Všeobecná solidarita je tedy skutečností a přináší nám nejen dobrodiní, ale také povinnosti.“]. Bohatství dnešního světa je v rukou menšiny, nemnohých, zatímco chudoba, ba dokonce bída a utrpení patří mnohým, většině.

## Nejen k vlastnímu prospěchu

Je-li na zemi hlad, pak nikoli proto, že chybí potraviny! Naopak, požadavky trhu si někdy vynucují jejich ničení, vyhazují se! Chybí svobodné a prozíravé podnikatelství, zajišťující adekvátní produkci, a solidární přístup, zajišťující rovnou distribuci. Katechismus znovu praví: „Člověk, který užívá stvořené statky, se musí na věci právem držené dívat nejen jako na své, ale též jako na společné, a to v tom smyslu, aby mohly být nejen k jeho vlastnímu prospěchu, ale i k prospěchu druhých“ (KKC 2404). Každé bohatství, aby bylo dobré, musí mít sociální dimenzi.

## Vlastnictví je odpovědnost

V této perspektivě se ukazuje pozitivní a široký význam přikázání „nepokradeš“. „Vlastnictví majetku dělá z toho, komu patří, správce Prozřetelnosti“ (tamtéž). Nikdo není absolutním vlastníkem, nýbrž správcem dober. Vlastnictví je odpovědnost, a každé dobro, které je odejmuto logice Boží Prozřetelnosti, je zrazeno ve svém nejhlubším významu. Doopravdy vlastním to, co umím darovat. To je hodnotící měřítko toho, jak umím vlastnit bohatství, zda dobře, či zle. Pokud mohu dát, jsem otevřený a bohatý

nejenom tím, co vlastním, nýbrž velkodušností a schopností darovat. Pokud totiž něco neumím darovat, pak jsem já majetkem oné věci, která má nade mnou moc, a jsem jejím otrokem. Vlastnictví dober je příležitost k jejich rozmnožení za pomoci tvořivosti a jejich velkodušného užívání, což vede k růstu v lásce a ve svobodě.

### **Bohatými nás činí nikoli majetek, nýbrž láska**

Sám Kristus, ačkoli Bůh, „nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zře-

kl“ a obohatil nás svojí chudobou (srov. 2 Kor 8,9).

Zatímco lidstvo se pachtí za tím, aby vlastnilo víc, Bůh je vykoupil tím, že se stal chudým: onen Ukřižovaný Člověk za všechny zaplatil nevyčísitelné výkupné Boha Otce, který je „nekonečně milosrdný“ (Ef 2,4; srov. Jak 5,11). Bohatými nás činí nikoli majetek, nýbrž láska. Často slyšíme lid Boží, jak říká, že „dábel vchází peněženkou“. Začíná se láskou k penězům, bažením po majetku a potom přijde marnivost: „Jsem bohatý a jsem na to hrdý.“ A nakonec domýšli-

vost a pýcha. Takto v nás působí ďábel. Vstupní branou jsou však peněžky.

Drazí bratři a sestry, Ježíš Kristus nám opět odhaluje plný smysl Písma. „Nepokradeš“ znamená prokazuj lásku svým majetkem, využij svých prostředků k lásce, jak můžeš. Tak se tvůj život stává dobrým a majetek se stává opravdovým darem, neboť život není čas vlastnictví, nýbrž čas lásky.

*Přeložil P. Milan Glaser SJ  
Radio Vaticana  
(Mezititulky redakce)*

# CTNOSTI – VLASTNOSTI CHARAKTERNÍHO ČLOVĚKA

## Integrita

Představujeme 28 vlastností (ctností), kterými je budován dobrý lidský charakter, jak o nich přednášel pro mladé v Univerzitním pastoračním centru v Bratislavě kněz P. Milan Bubák SVD. Podkladem pro tento cyklus byla kniha Donalda DeMarca: *The Heart of Virtue. Lessons from Life and Literature Illustrating the Beauty and Value of Moral Character*, Ignatius Press, San Francisco 1996.

Jardin des Plantes je jeden z krásných pařížských parků. Leží na levém břehu Seiny a Pařížany je velmi oblíben. Člověk, který se sem rozhodne zajít, si má určitě z čeho vybrat. Může se procházet mezi exotickými stromy, navštívit muzeum historie přírody, zoologickou zahradu nebo pozorovat množství lidí, kteří se také vydali strávit příjemné odpoledne. Člověk si tu uvědomí, že svět je krásný a že on sám je – aspoň na kratičkou chvíli – živý a osvobozený od neklidu těžce zmítaného světa.

### **Metafyzická úzkost**

Jacques Maritain a jeho přítelkyně Raissa Umancovová sem chodili často. Park pro ně představoval kouzelné místo, kde dokázali perfektně relaxovat. Avšak jednoho dne, když kráčeli přes Jardin des Plantes, byla jejich nálada jiná než obvykle. Tito dva mladí lidé už několik let studovali na Sorboně a teď si povídali



Raissa a Jacques Maritainovi  
Foto: <https://intellectualcharity.org>

o tom, jaký dopad na ně mají studia. Závěr, ke kterému došli, byl velmi chmurný a pocítili v sobě něco mnohem horšího než pouhý smutek. Relativismus vědců a skepticismus filosofů je dohnal k „hluboké úzkosti srdce“, kterou už nebyli schopni unést.

Jacques nebyl stoupencem žádného konkrétního náboženství. Raissa se však naopak pokládala za výslovnou ateistku.

Metafyzická úzkost, kterou toho dne cítili, se nedala popsat. Po několika letech ji Raissa ve vzpomínkách vyjádřila takto: „Je pravda, že jsem zažila už hodně utrpení, hodně bolestí, často velkých. Ovšem takovou konkrétní úzkost jsem od té doby už nikdy nezažila. Přesto si však na to pamatuji stále velmi dobře. Člověk nemůže zapomenout na bránu do pekla.“

Co je tak velmi znepokojilo? Byla to jakási podvědomá důstojnost jejich mysli, která se bouřila – mocně a bolestně – při pomyšlení, že neexistuje světlo, které by člověku pomohlo najít smysl lidské existence. Hluboce pohrdali tzv. pseudointeligencí, která byla schopná znát všechno možné, jen ne pravdu. Jaký smysl má filosofie, jestliže nemá ani lásku ani moudrost a když nemá co dělat se životem? Jedna věc je žít život nešťastný. To se ještě snese. Avšak žít život absurdní, to je nesnesitelný výsměch naší hluboce zakořeněné potřebě poznání jeho smyslu.

## Hledání smyslu

Začali uvažovat o scénáři, podle kterého by od tohoto momentu mohli žít. Ovšem okamžitě jej zavrhli. Byl to scénář života v předsudcích a podvodech, hádání, co je smyslem existence, nebo předstírání, že na něm vlastně ani nezáleží. Nebyli lidmi, kteří by byli schopní být povrchní nebo pokrytečtí. Jejich vnitřní cit pro osobní integritu je silně a naléhavě žádal, aby byli jedno v mysli i srdci, v myšlení i skutcích, v tom, čím jsou, a v tom, nač by mohli být hrdí.

Oba došli k závěru, že život v ubohém a zatmělém světle relativismu a skepticismu není hoden žití. A tak se dohodli na experimentu. Během následujících let udělají vše, co bude možné, aby našli prostředky, jejichž pomocí by se dala poznat pravda. Jestliže experiment nevyjde, spáchají sebevraždu. „Když je nemožné žít podle pravdy,“ píše Raissa, „řekli jsme si, že chceme zemřít na základě aktu svobodného rozhodnutí.“ Raději žít integrálně než pokračovat v žití, kde věci do sebe nezapadají a tak se vlastně rozhodnout pro marné a bezcílné bytí.

Raissa pokračuje: „Mohli jsme prodloužit kredit své existenci tak, že bychom se rozhodli dívat se na ni jako na experiment, do kterého jdeme s nadějí, že se naši spalující touze smysl života jednoho dne ukáže sám a znovuobjevené hodnoty budou před námi stát tak jasně, že ihned získají naši loajalitu a tím nás zbaví noční mury tohoto zbytečného a zlověstného světa.“

## Cesta ke katolicismu

Byl to právě ten okamžik, kdy je Boží milosrdenství přivedlo k Henrimu Bergsonovi. Jeho filosofie a přednášky na Collège de France, které Jacques a Raissa navštěvovali, jim pomohly najít světlo rozumu, které tak usilovně hledali. Bergson jim vysvětlil, jak je lidská mysl schopná uchopit skutečnost pomocí intuice. To byl začátek odpovědi, kterou tito dva mladí studenti hledali. Kredit, který lidské existenci prodloužili, jim začal přinášet vysoké dividendy. Jacques a Raissa se nechali civilně oddat v roce 1904. Brzy poté získali řadu významných přátel, zvláště Leona Bloye, který sám sebe nazýval „poutníkem absolutna“. Díky inspi-

raci a myšlenkám těchto nových přátel se postupně dali na cestu směrem ke katolicismu. Byli pokřtěni 11. června 1906. Bloy a jeho manželka jim byli za kmotry.

Po třech letech Raissa uvedla svého manžela do *Teologické Sumy* Tomáše Akvinského. Reagoval okamžitě a vášnivě. Ačkoli Bergson pomohl Maritainovým překonat vědecký relativismus a filosofický skepticismus, skutečně vpřed v intelektuálním hledání je posunul až svatý Tomáš Akvinský. Jejich životu byl dán směr. Jacques se s pomocí své ženy stal největším zastáncem a šířitelem myšlenek Tomáše Akvinského ve 20. stole-

**Odvaha je ctnost, která člověka chrání před rozpadem. Integrita zajišťuje, aby se nerozbil na kousky.**

Foto: <https://pixabay.com>



tí. Napsal víc než padesát filosofických prací. Papež Pavel VI. jej nazval „můj učitel“ a „světec“. Jakýsi autor jej nazval „nejkrásnějším příkladem intelektuální charity (lásky), jaký kdy poznal v našem století“. Raissa, krom svých básní a dvoj-svazkových pamětí, napsala i další díla, například život svatého Tomáše Akvinského. Po její smrti – roku 1960 – Jacques vstoupil do komunity Malých bratří Ježíšových v Toulouse. Tam se jednomu příteli svěřil, že bez Raissy by se možná stal v životě úspěšným, ale ne šťastným. Sliby skládal v roce 1961. Zemřel o čtyři roky později ve věku 91 let.

## KOMENTÁŘ

Odvaha je ctnost, která člověka chrání před rozpadem. Integrita zajišťuje, aby

se nerozbil na kousky. Maritainovi toužili po integraci svého vnějšího života se svým vnitřním přesvědčením. Podněcovala je neoblomná touha po sjednocení osobnosti.

## Nebezpečí dezintegrace

Celistvost osobnosti je neustále vystavována nebezpečí dezintegrace, to je rozložení na vzájemně neslučitelné části. Hlava a srdce, realita a obraz, moje soukromé já a moje já, které žiji na veřejnosti se dost často ocitají ve velmi podivném vztahu. Velmi silně k procesu dezintegrace přispívají specializace a byrokracie. Politika je další oblastí, která člověka, toužícího zachovat si osobní integritu, staví před obrovskou výzvu. Jsou témata, při nichž se politici veřejně postaví na zcela jinou pozici, než jakou zastávají v osobním životě.

Věci, které ohrožují naši integritu, najdeme všude. Spisovatel Kurt Vonnegut v románu *Matka noc* píše o schizofrenii, která pod vedením nacionálních socialistů bujela v nacistickém Německu. Typický německý občan té doby byl dobrým otcem a manželem doma, ale oddaným zastáncem globální agrese v práci. Koncept „dvojitého myšlení“ od Georga Orwella vysvětluje, jak je totalitní režim schopný snadno ovládat lidi, když občané nepochopí význam osobní integrity nebo když snahu o osobní integritu nepostaví v životě na čestné místo.

Autor Ignazio Silone píše o soudci, který svůj profesionální život oddělil od osobního tak dokonale, že byl schopen prohlásit jednu chudou švadlenu, kterou brutálně pokousal pes, za vinnou, protože ho prý sama k tomu vyprovokovala. Ačkoli byl vnitřně přesvědčen, že tato zraněná žena je nevinná, neměl ani nejmenší snahu uvést všechny potřebné skutečnosti k objasnění činu v jeho skutečné podobě a pravdivosti.

A ve snaze vyhnout se tomu, aby jeho osobní poznání ovlivnilo jeho profesionalitu, nechal ženu obhajovat tak uboze, že předložené zápisy a svědectví mu umožnily vynést rozsudek, o němž jasně věděl, že je nespravedlivý.

Ve vydání novin *Financial Post* ze 7. ledna 1994 redaktor Erik Larson píše o jistém vydavatelství, které vydává kni-

hy poskytující čtenářům návody například na výrobu bomb a na zabíjení lidí. O tom dobře ví policie i tajná služba, která knihy našla v knihovnách sériových vrahů a teroristů. Katalog vydavatelství uvádí např. tituly: *21 Techniques of Silent Killing* (21 technik tichého zabíjení); *Hit Man: A Technical Manual for Independent Contractors* (Srazit člověka: Technická příručka pro nájemné vrahy) a *Homemade C-4* (Doma vyrobený C-4), příručku, jak vyrobit silnou výbušninu. Vyjádření majitele vydavatelství, který se při konfrontaci snažil obhájit, je příkladem narušené osoby: „Jako člověk lituji ty, kterým bude způsobeno osobní utrpení. Avšak jako vydavatel a pragmatik necítím absolutně žádnou odpovědnost za zneužití (sic) poskytnutých informací.“

Hlavní nebezpečí, které ohrožuje vnitřně rozdělenou osobu, je to, že ani ona sama nebude časem vědět, kdo je. Vysvětlující ilustraci k tomuto problému dává Kierkegaard. Jeden sedlák náhodou vydělal mnoho peněz. Rozhodl se, že si dopřeje něco zvláštního, na co dříve neměl. Když se večer vracel domů silně opilý, lehl si uprostřed silnice a tvrdě usnul. Vzbudil jej přijíždějící vůz. Podíval se na své nohy, ale nepokládal je za vlastní, protože své nohy neviděl nikdy oblečené do tak hezkých kalhot. Vozkovi říká: „Pokračuj v jízdě, to nejsou mé nohy.“ Nathaniel Hawthorne k tomu poznamenává: „Žádný člověk si nemůže natrvalo nasazovat jednu tvář v soukromí – pro sebe, a druhou na veřejnosti bez toho, aby nakonec neupadl do totálního zmatku v otázce, kým vlastně skutečně je.“

### **Autentičnost je ohrožována zbabělostí a pýchou**

Důležitost osobní integrity je oblíbeným tématem existenciálních filosofů. Slovo, které často používají k popisu tohoto stavu je „autentičnost“. Člověk by měl být sám sebou, tvrdí, a ne rozdělený na dvě do sebe nezapadající části: jednu sloužící jemu a druhou masám.

Jednou z příčin, proč lidé ztrácejí osobní integritu, je zbabělost. Strach před veřejným míněním anebo před tím, co si pomyslí například šéf, jej povede k vytvoření nepravdivé prezentace (podoby) sebe samého. V důsledku bude



Johannes Lingelbach: Karneval v Římě (1650). Foto: Wikimedia Commons

jednou osobou pro sebe a druhou pro ty, kterých se bojí. Přesně to mají na mysli existencialisté, když mluví o neautenticitě. Paul Tillich ve svém klasickém díle *Odvaha být* diskutuje o tom, jak je pro člověka fundamentálně důležité udržet si osobní integritu pevným postojem – že

**Žádný člověk si nemůže natrvalo nasazovat jednu tvář v soukromí a druhou na veřejnosti bez toho, aby nakonec neupadl do totálního zmatku v otázce, kým vlastně skutečně je.**

se osobní integrity nevzdá ve chvílích, kdy se objeví velké pokušení přestat být kompletním celkem.

Dalším faktorem pro ztrátu integrity je pýcha. Člověk se snaží vytvořit dojem, že je lepší, než ve skutečnosti je. Tato neřest se běžně nazývá pokrytectvím. Pokrytec má obvykle skromné cíle a je spokojený, když o něm lidé přemýšlejí pozitivně. Je méně nebezpečný než například svůdce (další projev dezintegrity), který předstírá dobrotu a tak přitahuje

nebezpečí. Svůdce je nositelem znásobené neřesti zloby. Archetypálním modelem zločinného srdce (svůdce) je ďábel. Odívá se do ovčího roucha, jak říká Shakespeare: „Ďábel může citovat Bibli pro své cíle, je zlou duší, která může vydávat svaté svědectví. Je to zloduch s usměvavou tváří, na pohled lákavé jablko shnilé uvnitř. Ó, jak krásný zevnějšek má faleš!“

Ďábel je stvořením dezintegrity *par excellence*. Ďábel je „mnohost“. Přesně to je důvod, proč se v Písmu nazývá „pluk“. A jelikož kdysi žil v nebi, ví velmi dobře, jak se má tvářit, aby vypadal lepší, než je. Osobní neautenticita, nevěnujeme-li pozornost své integritě, nás postupně oslabí a učiní nás zranitelnými vůči svodům ďábla. Integrita, i když nám nepřinese potlesk většiny, nás nasměruje na cestičku, která vede k Bohu. Integrita je přirozená celistvost, která nám otevře dveře k nadpřirozené plnosti (svatosti).

...

*Co v tobě souznělo na toto téma? Dá se o tobě říci, že jsi člověkem integrity? Je toho důkazem tvé dosavadní chování? Jaká jiná témata by se ještě mohla vzít v úvahu v souvislosti s tímto tématem? Například diplomacie, takt, postupné odhalování pravdy, hrdinství...? Co ještě?*

*Přeložila Sylva Bernardová  
(Mezititulky redakce)*

# ZAČALO TO PREAMBULÍ EVROPSKÉ ÚSTAVY

## Katolická církev v postkřesťanské Evropě

V Evropě sílí protikřesťanské trendy, které útočí na sám základ křesťanské civilizace. Rozmáhá se kultura smrti a svobodný dialog je dušen přebujelou politickou korektností a dehonestací oponentů.

Motivem napsání tohoto veskrze „neko-rektního“ článku bylo poukázat na to, co většina z nás, křesťanů, tuší a cítí, ale co si nechce přiznat nebo se to bojí pojmenovat.

Jeho nadpis ovšem není přesný. Protikřesťanské trendy, které útočí na sám základ křesťanské civilizace, se objevují daleko dříve. V debatě poslanců Evropského parlamentu o preambuli evropské ústavy (totiž zda v ní má být zmínka o Bohu, či nikoli), se jim jen (tehdy ještě latentním způsobem) dostalo oficiálního vyjádření. Namísto otevřeného přiznání se ke křesťanským kořenům Evropy, které nelze nijak zpochybňovat, mluví preambule nic neříkajícím způsobem o inspiraci „evropským kulturním, náboženským a humanistickým odkazem“. Evropa se obejde bez Boha křesťanů – se svými ekonomickými nástroji si vystačí sama.

### Svévolné rozšiřování lidských práv

Již předtím se na různých grémiích začaly svévolně rozšiřovat katalogy lidských práv – dnes už se uvnitř nich rozlišují čtyři generace. Ta první (právo na život, svobodu, soukromí...) má nepochybně oporu v právu přirozeném, ať je chápeme jakkoli. Ale postupem doby se začalo mluvit o právu ženy rozhodovat o svém těle – tedy především o právu na potrat (jako by plod byl tělesným orgánem ženy jako třeba děloha nebo žlučník); o právu žen na rovné postavení ve společnosti (proti čemuž zásadně nelze nic namítat), které však zdegenerovalo do podoby současné genderové politiky se všemi jejími výstřelky; o právu osob stejného pohlaví na manželství, popř. i na adopci dětí apod. Půjde-li to takhle dál, ti mladší se zřejmě dočkají „práva“ na eutanazii – to už jsou „lidská práva“, která jsou v přímé kontrpozici k oněm právům první gene-

race. Zavání to kulturou ne života, nýbrž smrti.

Kdo tato „práva“ dává a kdo je garantuje? O tom se zpravidla taktně mlčí a vystačí se s kaceřováním těch, kdo by si dovolili o takovýchto vymoženostech vyslovit pochybnosti. Jedním a evident-



Foto: Wikimedia Commons, Spiridon Ion Cepleanu (CC BY-SA 4.0)

Mnohé věci, které Církev hájí, jsou ve větším či menším rozporu s bruselskými trendy a někdy už i normami.

ně nejvýznamnějším takovým subjektem je katolická církev (a jen o ní bude dále řeč). Podívejme se na to trochu blíže, aniž bychom čtenáře zatěžovali vyčerpávajícími odkazy na jednotlivé prameny.

### Potraty

Tak pokud jde o potraty (u nás eufemisticky nazývané „umělé přerušení těhotenství“), Církev nikdy nepřestala hájit nenarozený život. První taková norma se objevuje už v 1. století po Kristu v tzv. *Didaché – Učení dvanácti apoštolů*: „Nebazibeš zárodek potratem a nenecháš

uhynout novorozeně.“ *Katechismus katolické církve* (dále jen: „KKC“) mluví v této záležitosti zcela zřetelně: „Lidský život musí být absolutně respektován a chráněn již od okamžiku početí“ (KKC 2270); „... s embryem (zárodkem) se musí od samého početí zacházet jako s osobou...“ (KKC 2273). Člověk nemusí být ani věřící, aby viděl, že stávající liberální potratová politika není příliš vnitřně koherentní; tak např. počatému, ale ještě nenarozenému dítěti je (alespoň u nás) např. přiznáno právo dědit, pokud se narodí živé. Ale matka ho může o toto právo připravit tím, že ho prostě ještě ve svém lůně nechá zabít...

### Homosexualita

Katolická církev (na rozdíl např. od četných muslimských komunit, ale i některých moderních států – typicky v některých státech USA ještě v první polovině minulého století) nikdy nepersekvovala osoby homosexuálně orientované – považovala je v této oblasti spíše za „nenormální“, tj. jinak nastavené, než zní většinová norma přirozeného práva. A tak je tomu i dnes: podle dokumentu Kongregace pro nauku víry *Úvahy ohledně návrhu právního uznání svazku mezi homosexuály* (2003) jsou homosexuální vztahy už v Písmu na několika místech odsouzeny jako těžký úpadek, avšak „tento soud Písma nedovoluje dojít k závěru, že všichni, kteří trpí touto anomálií, jsou za ni osobně zodpovědní, ale potvrzuje, že homosexuální skutky se objektivně vymykají řádu“ (čl. 4). Z téhož důvodu se Církev staví proti legalizaci homosexuálních svazků: „Manželství je svaté, zatímco homosexuální vztahy jsou v rozporu s přirozeným zákonem“, takže „důsledkem legalizace homosexuálních svazků by proto mohlo být zatemněné vnímání



některých základních morálních hodnot a znehodnocení instituce manželství“ (čl. 4 a 6) – v případě povolení adopce dětí homosexuálními partnery i znehodnocení rodiny. Boží stvořitelství plán předpokládal dítě jako přirozený plod lásky muže a ženy, kteří se sobě navzájem neodvolatelně odevzdali, a ne jako umělý vztah osvojenec, rodiče č. 1 a rodiče č. 2.

A konečně Kongregace pro katolickou výchovu v dokumentu s mnohé napovídajícím názvem *Instrukce o kritériích pro rozlišování povolání u osob s homosexuálními sklony v souvislosti s jejich přijetím do semináře a připuštěním ke svátosti svěcení* (2005) nejprve konstatuje, že „samotná touha stát se knězem není dostatečující a neexistuje žádné právo na svátostné svěcení“, načež stanoví, že „vykazuje-li kandidát známky homosexuality nebo se u něho projevují hluboce zakořeněné homosexuální sklony“, je nutno jej od pokračování na cestě ke svěcení ve svědomí odradit. Církev k tomu vedly i smutné zkušenosti se sexuálním zneužíváním nezletilých ze strany některých homosexuálně orientovaných duchovních.

### Svěcení žen

Z jiného důvodu, ale za stejné právní konstanty (absence nároku na přijetí svěcení) odmítá Církev udílení kněžství ženám: „Sbor biskupů, s nímž jsou kněží spojeni v kněžství, zpřítomňuje a aktualizuje sbor Dvanácti až do Kristova návratu. Církev si je vědoma závaznosti této volby, kterou vykonal sám Pán. Proto není možné svěcení žen“ (KKC 1577). To neplatí o jáhenkách, které v apoštolské době byly (stejně jako jáhni) povolány nikoli k řízení církevních obcí, ale ke službě, zejména potřebným věřícím (*diakonia*). Současný papež František také dal zkoumat možnosti případného svěcení žen na jáhenky.

Ženy vždycky měly a mají v Církvi své nezastupitelné místo (toho si už apoštolové velmi cenili), odlišné od toho, které je spojeno se svátostnou ordinací, a to sice vytvářet „domácí církev“ (*ecclesia domestica*), v níž „totiž ‚ryzí víra‘ přechází z matky na děti a vnoučata, jak se to ukázalo v domácnosti Timoteově“ (Jan Pavel II., *Mulieris dignitatem* 27). Jde o diskriminaci žen? Jistě – v tom pů-

vodním, etymologickém slova smyslu (*discrimino* = lat. rozlišovat, rozeznávat). Církev rozlišuje mezi povoláním ženy a muže v životě Církve.

Jinak to byla právě Církev, která i v dobách vyznačujících se výrazným patriarchálním pojetím rodiny hájila rovnost práv a povinností (tedy rovno-právnost) vyplývajících z uzavření manželské smlouvy stejně pro muže jako pro ženu; ženu navíc vždy chránila před svévolným zapuzením ze strany manžela, trvajíc na nerozlučitelnosti svátostného manželství.

**Nebojme se plavat proti proudu. Možná není daleko doba zkoušky, kdy budeme muset osvědčit věrnost a vytrvalost.**

To činí i dnes, kdy rozvod manželství je jinak snad ve všech státech euroatlantické civilizace snadno dosažitelným právním titulem pro zánik manželství.

### Eutanazie

Půjde-li vývoj dále stejným směrem, ti mladší z nás se ještě dočkají toho, že asistovaná sebevražda, skrývající se pod eufemismem eutanazie, bude vydávána za jedno z lidských práv – lobbistické

skupiny už na tom pilně pracují. Ani tady nenaleznou společný jazyk s Církvi.

Nepochopení církevního odporu vůči eutanazii bohužel napomáhá lékařská praxe většiny civilizovaných států, která (a to nejednou i záměrně – z výzkumných důvodů) dostatečně nerozlišuje či nehodlá rozlišovat mezi (zakázanou) eutanazií a mezi skutečným právem člověka odejít ze světa, když nadejde jeho čas, aniž by mu život (či spíše živoření) byl co nejdéle uměle prodlužován. „Přerušení nákladných, nebezpečných, mimořádných nebo neúměrných léčebných procedur vzhledem k očekávaným výsledkům může být oprávněné. V takovém případě je to odmítnutí léčby ‚za každou cenu‘. Nechce se tím přivodit smrt: uzná se, že jí nelze zabránit. Rozhodnutí musí udělat pacient, jestliže je k tomu ještě způsobilý a schopný, nebo ti, kteří na to mají podle zákona právo, respektující vždy rozumnou vůli a oprávněné zájmy pacienta“ (KKC 2278). Tudy vede cesta – ne svévolným ukončováním lidského života, jehož jediným pánem je jeho dárce – Bůh.

### Demokracie po bruselsku

Toto všechno, co Církev hájí, je ovšem ve větším či menším rozporu s bruselskými trendy a někdy už i normami (a ono by se takových třecích ploch našlo více). Otázka zní, jak dlouho si to nechá unijní

Joseph Heintz mladší: Apokalypsa (1674). Foto: Flickr, Gandalf's Gallery (CC BY-NC-SA 2.0)



vedení líbit? A víme, že k prosazení svých zájmů dokáže oponujícím subjektům Evropská komise docela tvrdě a bezohledně vyhrožovat – tak např. státům, které nechtěly akceptovat vnucované imigrační kvóty, se má hrozit velmi citelným finančním postihem. Jestliže dnes se hrozí za porušování unijních předpisů o ochraně osobních údajů (GDPR) drakonickými sankcemi, proč by taková nebo ještě vyšší sankce nemohla hrozit i Církvi např. za porušování práv žen (v přístupu ke svátosti svěcení) nebo osob homosexuálně orientovaných (v přístupu ke svátosti manželství) apod. Ale Církev přece nemůže „pružně“ reagovat na změny ve společenském vědomí, jde-li o věci kryté Božím zákonem – ať přirozeným, nebo (což je většinový případ) i pozitivním.

Snad si někdo řekne: něco takového nehrozí – vždyť u nás je demokracie, svoboda projevu apod. Pokud jde o tu naši současnou demokracii, nemohou mne v této souvislosti nenapadnout slova, která napsal roku 1761 ve svém díle *O společenské smlouvě* (kap. XV) Jean Jacques Rousseau na adresu Angličanů, ale ono by to dobře platilo i na nás: „Anglický lid si myslí, že je svobodný, ale velice se mylí. Je jím během volby členů parlamentu; jakmile jsou zvoleni, je otrokem, není ničím...“ (ale i tento „zotročený“ anglický lid nedávno dostal možnost v referendu se rozhodnout pro vystoupení z Evropské unie).

A svoboda projevu u nás existuje jen v hranicích vytyčených (kdoví pod čí tak-

ovkou?) tzv. mainstreamovými médii. A když z těchto hranic vybočíte a věci – při vši možné taktosti – nazvete pravými jmény, dostanete nálepku člověka nedemokratického (protože nejste demokratický „po bruselsku“), dehonestují vás jako individuum nekorektní, homofobní, xenofobní, islamofobní a nevím jaké ještě. K tomu posledního: *Foboumai* je řecky bát se, *fobia* znamená strach. Já jsem tedy skutečně islamofobní potud a poté, co pravidelně čtu o vraždění křesťanů a vypalování jejich kostelů muslimy v zemích třetího světa ve jménu Aláha, o nenávistné protikřesťanské kampani provozované v řadě mešit (i těch evropských!), o nepředstavitelném útisku křesťanů ve většině zemí tzv. islámského práva atd.

### Expanze islámu

Kolik misionářů položilo své životy, aby naplnili Ježíšův misijní příkaz „Jděte, učte všechny národy...“? Kolik křesťanských vojáků vykrvácelo při několika staletí trvajících obraně Evropy před tureckými nájezdy? To nikdo nespočítá. A dnes se musejí z nebe dívat na to, jak ekonomicky nejsilnější státy Evropy pod záminkou jakéhosi multikulturalismu doširoka otevírají její brány expanzi islámu, který nás, křesťany, otevřeně označuje za nevěřící; to přirozeně nemá nic společného s pomocí skutečným ubožákům, prchajícím před válečnými útrapami v jejich vlasti – těch prý však v zástupech migrantů nebývá mnoho...

Ale běda vyslovovat to moc nahlas – to by se mohlo našich muslimských spoluobčanů (nebo *budoucích* spoluobčanů) dotknout. Jen Ježíše Krista a jeho Církev lze beztrestně urážet – z nejnovejší doby můžeme myslet na nedávno i u nás v Brně dávanou divadelní hru Olivera Frljiče *Naše násilí a vaše násilí*. Za „vzpomínku“ stojí také, jak tehdejší předseda vlády a nyníjší prezident Miloš Zeman v roce 2000 v parlamentu veřejně nařkl svatého Václava z ohnuté páteře, kolaborace a servility; dodnes se za to (alespoň pokud vím) neomluvil.

A tak se my, křesťané, nebojme plavat proti proudu, protože možná není daleko doba zkoušky, kdy i na obecnou, katolickou církev budou platit slova určená v Apokalypse svatého apoštola Jana původně jen filadelfskému biskupovi: „Protože jsi zachoval mé slovo a vytrval, zachovám tě i v hodině zkoušky, která přijde na celý svět a prověří obyvatele země (...). Drž se toho, co máš, aby tě nikdo nepřipravil o vavřín vítěze“ (Zj 3, 10n). A nic si nepřejí více, než abych se v této své prognóze mylíl.

P. Ignác Antonín Hrdina O.Praem.

(Mezitimulky redakce)



Prof. JUDr. Ignác Antonín Hrdina, DrSc., O.Praem., předseda Metropolitního církevního soudu Arcidiecéze pražské

## BLÍZKÝ, BLIŽŠÍ A BLIŽNÍ

### Poznámky k etické argumentaci v současné diskusi o uprchlících

V diskusích o současné uprchlické krizi nezdědka slycháváme, že úplně každý člověk je pro křesťany bližním a kdo to nerespektuje, ten rozřezuje biblické příkazy lásky k bližnímu a propadá etickému partikularismu. Říká se, že Ježíš přece také nestavěl žádné ploty, ale budoval mosty. Zřizovat hranice a trvat na jejich respektování bývá odmítáno jako něco, co odporuje křesťanské víře. Taková ar-

gumentace je ale nesmysl. Proto bych rád připomenul, že k jádru katolické morální teologie i ke každé rozumně uvažující etice patří zásady přednosti. Tyto zásady neodporují biblické etice, a dokonce by se bez nich v podstatě nedalo žít, stejně tak by se bez nich zhroutil jakýkoliv společenský a politický život.

Na jednoduchém příkladu lze ilustrovat, co tato pravidla přednosti znamenají.

Za normálních okolností není mým úkolem, abych se staral o děti svých sousedů. Je to odpovědnost jejich rodičů. Jejich děti mi jsou blízko, ale nejsou to moji bližní. Moje vlastní děti jsou mi bližší než děti sousedů a mou povinností je, abych se dobře staral především o ně. Teprve pokud by z nějakých důvodů sousedé jako rodiče chyběli, mohlo by být za jistých okolností mým úkolem to, abych se o je-

jich děti postaral. Takto viděno *není* každý člověk můj bližní, ale každý člověk se za určitých okolností *může* mým bližním stát. Přesně to říká podobenství o milosrdném Samaritánovi (Lk 10,25–37). To, jak Samaritán koná, je zcela jistě samozřejmost. Jedná na základě etického univerzalizmu a aplikuje pravidlo přednosti.

### Pravidlo přednosti

Všechny lidi na světě může láska zahrnout jako jistá univerzální blahovolnost – konkrétní skutky, které z tohoto založení pramení, jsou nicméně „omezeny na odstupňovaný okruh těch lidí, kteří naši pomoc nejvíce potřebují a o jejichž dobro je konající schopen co nejlépe se postarat“ (E. Schockenhoff, *Grundlegung der Ethik. Ein theologischer Entwurf*, Freiburg 2014, 503). Láska jako smýšlení platí úplně stejně všem lidem. Láska jako konkrétní skutek potřebuje rozlišování mezi „blízkým, bližším a bližním“ (B. Schüller SJ, *Die Begründung sittlicher Urteile. Typen ethischer Argumentation in der Moraltheologie*, Düsseldorf 1980, 109). V tomto rozlišování jde o to, abych zvažil dobra, která si mohou konkurovat, a abych posoudil důsledky svého jednání. Přesně podle tohoto principu postupuje biblická etika a bylo by mylné tvrdit, že Bible požaduje, abychom pomáhali úplně všem lidem bez rozdílu. Pro mou připravenost pomáhat by neměla existovat žádná hranice, má skutečná konkrétní pomoc ale hranice má. Pomáhat úplně všem lidem totiž jednoduše není možné.

### Řád lásky

Katolická teologie zná pojem „řád lásky“ – *ordo amoris*. Církevní učitel Órigenés varuje před nástrahami bezuzdné lásky: „Dokonce i láska není bez nebezpečí – může se stát bezuzdnou. Ten, kdo někoho miluje, nesmí ztratit povahu a motivy lásky ze zřetele a neměl by partnera milovat více, než si zasluhuje... Otěže lásky je třeba držet pevně v rukou a nesmí se jí povolit, aby vybočovala a náhle někoho svrhla do propasti“ (Órigenés, *Homilien zum Lukasevangelium*, 25,1 und 6; FC 4/1, 269; 273). Órigenés rozlišuje u člověka dvě základní formy lásky – lásku k Bohu a lásku k bližnímu. Láska k Bohu nemá žádné hranice



Frans Francken mladší: Sedm skutků milosrdenství (detail, 17. stol.). Foto: Wikimedia Commons

ani měřítka: „V Ježíši Kristu máme Boha milovat celým srdcem, celou svou myslí a všemi silami“ (in cant. III, 4, srov. Dt 6,5; Lk 10,27). Láska k bližnímu nicméně míru má: „Miluj svého bližního jako sebe sama.“ Co se lásky k nepřátelům týká, je bez bližšího upřesnění řečeno: „Milujte své nepřátele“ (Mt 5,44). Bůh tedy nevyžaduje od člověka nic nemožného. Dává lidské lásce míru, kterou by měl člověk

### Nelze pomáhat úplně všem bez rozdílu. Je třeba vážit konkurující si dobra a uplatňovat pravidlo přednosti.

respektovat a kterou by měl být schopen naplnit. Órigenés nakonec vyslovuje domněnku, že u mnoha lidí je láska neupořádaná.

### Rozlišování hostů a cizinců

I v otázce styku s hosty a s cizinci pracuje Bible se zmiňovanými zásadami přednosti, resp. předpokládá jejich naplňování. Starý zákon rozlišuje mezi hostem (*ger*) a cizincem (*nokri*) – tak jsou překládány dva různé hebrejské výrazy. Jako hosté jsou označováni imigranti v rámci Izrae-

le. „Hostu nebudeš škodit ani ho utlačovat, neboť i vy jste byli hosty v egyptské zemi“ (Ex 22,20): tento často citovaný verš se nevztahuje na jiné národy, nýbrž na příslušníky vlastního izraelského lidu. Vůči nim platí přikázání integrace: „Bude-li přebývat s tebou ve vaší zemi někdo jako host, nebudete mu škodit. Ten, kdo bude s vámi přebývat jako host, bude vám jako domorodec mezi vámi. Budeš ho milovat jako sebe samého, protože i vy jste byli hosty v zemi egyptské“ (Lv 19,33n.). Jiným způsobem je regulováno nakládání s cizinci (*nokri*). Cizinec je někdo, kdo „není z Izraele, tvého lidu“ a přichází „ze vzdálené země“ (1 Král 8,41). Cizinci se v Izraeli mohli těšit jisté ochraně, nicméně neměli úplně stejná práva jako „bratři“ z vlastního lidu. „Ustanovíš nad sebou krále ze svých bratrů. Nesmíš dosadit nad sebou cizince, který není tvým bratrem“ (Dt 17,15). Pokud to dnes lze posoudit, nepatří cizinci ve světě Starého zákona k „chudým“. Cizincům se prodává, hostům se dává (Dt 14,21). Biblická řeč je samozřejmě mnohem komplikovanější, než zde může být ukázáno, každopádně nelze být převáděna na současnou sounáležitost k nějakému státu nebo náboženství. Integrace vevnitř a ohraničení se navenek jsou principy, které se teologicky reflektováním způsobem propojují ve Starém i No-

vém zákoně. Skrze vyvolení jednoho národa dojde Boží spása ke všem národům. Potom už nebude cizinec (*nokri*), který se připojí k Hospodinu (Iz 56,3), vyloučen, a Boží dům bude nazýván domem modlitby pro všechny národy (Iz 56,7).

### Cokoliv jste učinili...

V rámci uprchlícké debaty nejcitovanější biblická slova pochází z podobenství o posledním soudu v Matoušově evangeliu (25,40): „Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratrů, mně jste učinili.“ Tento verš bývá vykládán v univerzalistickém slova smyslu – říká se, že oním nepatrným bratrem se rozumí každý člověk. Takovéto pochopení perikopy ale téměř s jistotou není správné. Nepatrným bratrem je míněn příslušník křesťanské obce. Tak tomu rozuměli církevní otcové. Evangelický exegeta Ulrich Luz se zabýval dějinami výkladu tohoto podobenství a dospěl k závěru, že evangelista Matouš s nejvyšší pravděpodobností v nepatrném bratru neviděl každého trpícího člověka, ale trpícího křesťana. Přesto vykládá Luz text oproti jeho původnímu smyslu univerzalisticky, pouze tak lze podle něj uchovat to, co měl Ježíš

na mysli (U. Luz, *Das Evangelium nach Matthäus*, EKK I/3, Zürich u.a. 2012, 542). Tento Luzův výklad, který se staví proti původnímu smyslu textu, bude ale přebytečný, pokud rozlišíme lásku jako smýšlení a lásku jako skutek. U Matouše jde o konkrétní čin a zde platí klasická pravidla přednosti – *ceteris paribus* je smysluplné, abych se nejdříve postaral o trpícího učedníka, tj. o člena svého vlastního společenství. Etický univerzalizmus tím nepadá, naopak: nachází své konkrétní naplnění, při kterém musí být samozřejmě zvážena navzájem si konkurující dobra.

Katolický biblista Gerhard Lohfink upozorňuje na používání slova „bratr“ v Matoušově evangeliu. „Když u Matouše čteme slovo bratr, tak to znamená rodný bratr, bratr ve víře, nebo také bratr v křesťanské obci, případně učedník. Nikdy, zdůrazňuji, nikdy to není použito v univerzálním smyslu člověka – bratra nebo chudých a trpících celého světa“ (G. Lohfink, *Im Ringen um die Vernunft. Reden über Israel, die Kirche und die Europäische Aufklärung*, Freiburg 2016, 478–494). Lohfink se tedy nedopouští chyby, že by text vykládal navzdory jeho

původnímu smyslu, nýbrž ukazuje, jak se tento smysl harmonicky začleňuje do teologie celého evangelia. Může to znít provokativně, protože jsme na univerzalistický výklad zvyklí, ale vykládá biblické myšlení naprosto korektně. Skrze vyvolení jednoho národa se Boží láska dostane ke všem lidem. „Syn člověka se v Mt 25 identifikuje se svými učedníky, následovníky, se svými křesťanskými obcemi a společenstvími. I když je Kristus na straně všech chudých, nejdůležitější je pro něj existence vlastního lidu, protože pouze skrze něj může být všem chudým na zemi doopravdy pomoci. To je základní myšlenka biblické teologie. Proto půjde při soudu nad národy o to, jak se chovaly ke křesťanským poslům víry a ke křesťanským obcím“ (tamtéž, 488).

Ludger Schwienhorst-Schönberger  
Přeložil P. Mag. theol. Jakub Jirovec OT  
(Mezititulky redakce)



Univ. Prof. Dr. Ludger Schwienhorst-Schönberger, profesor Starého zákona na Katolické teologické fakultě Univerzity Vídeň

## FIKTIVNÍ FILOSOFICKÉ ROZHOVORY O NEFIKTIVNÍCH PROBLÉMECH

### Společnost, rodina a partnerství

Přátelé Filosof a Nefilosof pokračují v diskusi o povaze lidských vztahů ve společnosti. Jsou altruistické, nebo egoistické?

N: Buď zdrav. Nevěřil jsem, že se dostavíš do předem prohraného souboje. Můžeš učinit první výpad.

F: Dost velkorysý gesto od zastávce egoistické přirozenosti člověka. Nedostáváš se touto nabídkou do kolize se svým názorem?

N: Neměj obavy. Víím, co činím. Protiovníkovi, který se chystá hájit zoufale archaickou tezi o altruistické povaze lidského bytí, mohu klidně takovou výhodu

poskytnout. Šance na tvé vítězství se tím nijak nezvyšuje.

F: Proč by měl být můj postoj archaický? Patří snad do pravěku, zatímco ty jsi přistoupil na moderní stanovisko?

N: Bohužel ano. Už v pravěku převažoval stádní typ existence člověka a lidský jedinec v něm neměl žádnou hodnotu. Byl striktně podřízen své tlupě. Nejinak tomu bylo i v antice a středověku. Lidé, kteří měli smůlu a narodili se v té době,

si mohli o individuální autonomii v myšlení a jednání nechat jenom zdát. Etický kodex, jenž popisoval tuto situaci a zároveň ji povyšoval na normu, měl altruistickou podobu. V moderní době se práva lidského jedince dařilo našťastí stále více prosazovat. Univerzalistické mravní nároky se počaly drolit a ke slovu se hlásila tzv. personalizovaná etika. Každý může bez obav ze sankcí realizovat svůj vlastní životní projekt a nemusí si ho nechat

vnucovat od nějakého údajně nadřazeného kolektivního celku. Aby se vyloučily střety mezi jednotlivými lidmi, byl stanoven právní rámec jejich jednání. Je možné činit cokoli, co neomezuje svobodný rozvrh existence těch druhých. Společnost tohoto typu je svobodná a otevřená a jsem spokojen, že v ní sám mohu žít.

F: Říkáš společnost? Za takových poměrů lidé nejsou poutáni společenskými vazbami. Společnost je něco zcela jiného než popisuješ.

N: Něco zcela jiného? Tak v čem tedy podle tebe žijeme, když ne ve společnosti? V nějaké primitivní hordě?

F: I primitivní horda může být společností. Vazby mezi lidmi na dnešním Západě, kde vládne tzv. liberální demokracie, nejsou společenské. Je nezbytné je charakterizovat jinak a nejlepší označení pro ně jsou „partnerské vztahy“. Ne náhodou se v poslední době o partnerství stále více mluví. Dokonce i to nejbližší soužití lidí, které se dříve nazývalo rodinou a sestávalo z manžela, manželky a dětí, se proměnilo v partnerství dvou osob, které se v některých případech starají o nezletilé jedince.

N: Zcela normální vývojový posun na úrovni jazyka. Dnes už taky svým prarodičům neříkáš pantáto a panímámo, ale dědo a babičko. Používat stále dokola jeden termín vede k jeho nadměrnému opotřebení, a proto je vhodné přijít s nějakým vitálnějším označením. Slovo „rodina“ se pro určité soužití lidí užívalo monopolně v antice i středověku, po celá staletí nedošlo v jazykovém úzu k žádné inovaci. Je tudíž chvályhodné, že jsme se z tohoto starého lingvistického krunýře dokázali osvobodit a nahradili ho novým jménem. Slovo „partnerství“ je nádherné, dýchá z něj hluboká solidarita a serióznost.

F: Myslel jsem, že budeš hájit tezi o egoistické přirozenosti člověka a ty se mi tady zatím rozplýváš nad solidaritou! To je opravdu povedené!

N: Marně doufáš v polapenou kořist. I zastánce této teze může mluvit o solidaritě, ovšem rozumí jí jako pouhému nástroji při prosazování svých vlastních cílů a zájmů. Žádný altruismus za tím nehledej. Kam jsme se to jenom dostali? Měli jsme se přít o povaze člověka, o tom, zda

je ve své původní podobě altruistická či egoistická, a zatím jsme sklouzli k debatě o společnosti, rodině a partnerství. Vraťme se rychle k našemu tématu.

F: Toho není třeba. Stále u něj setrváváme, neboť problém společnosti, rodiny a partnerství je jeho nedílnou součástí.

N: Jak je to možné? Mně jakákoli smysuplná souvislost uniká.

F: V případě společnosti, rodiny i partnerství jsou přece ve hře vztahy mezi lidmi a my se ptáme po jejich povaze. Jsou altruistické, či egoistické? Ty ses pustil do deskripce poměrů, které panují mezi členy liberálních společností, a já jsem do tvého výkladu vstoupil s tím, že v takovém případě je zavádějící o společnosti hovořit. Společnost totiž spočívá na nesobeckých vazbách mezi lidmi, kdežto poměry mezi jedinci, kteří sledují každý

**Společnost je dynamickou, kooperativní jednotou. Jednat jako člen společnosti znamená jednat v součinnosti s ostatními za účelem realizace společného projektu.**

Foto: Flickr, marinadelcastell (CC BY 2.0)



svůj vlastní projekt, jsou dány partnerskými vztahy. Rovněž rodina v původním a tradičním smyslu slova není bez altruistických relací vůbec myslitelná. Nemohu v žádném případě souhlasit s tím, když se na věc díváš jen jako na žádoucí posun v rovině jazyka, v němž je jedno věkem ošoupané označení nahrazeno označením novějším. Tak prostě to rozhodně není. Za změnou v jazykovém úzu se skrývá změna v realitě samé. V realitě vztahů, které daná uskupení charakterizují.

N: Čekám na tvé vysvětlení. Chystal jsem se na ostrý souboj argumentů a zatím nedělám nic jiného, než že se dotazuji na samotný smysl tvých sdělení. Jestli se nemýlím, máš nějaký zásadní problém s obzorem „liberální společnost“. Podle mě se jedná o zcela konzistentní pojem. Také rodina se z rigidní, autoritářské a nesvobodné instituce postupně proměnila ve svobodné, liberálně pojaté společenství osob, které se zbavilo tíživých předsudků o nějaké definitivní závaznosti své asociace. Lidé se dle libosti spojují a zase rozcházejí. To může kritizovat jen nějaký ospalý konzervativce, který se ještě ne zcela probudil do reality dnešních dnů.

F: S obratem „liberální společnost“ mám skutečně problém. A ještě větší problém mám s obratem, který jsi právě vyslovil – „liberálně pojaté společenství osob“. Za jakých podmínek se může ustavit? Klasická filosofická teorie se zaměřuje na její tři nutné podmínky existence. Zaprvé, členové společnosti musí mít společný vztah ke stejnému cíli, kterého chtějí vzájemnou spoluprací dosáhnout. Společnost je dynamickou, kooperativní jednotou. Jednat jako člen společnosti znamená jednat v součinnosti s ostatními za účelem realizace společného projektu. Činnost společnosti tudíž není převoditelná na činnosti jejích jednotlivých členů, tak jako hra fotbalového týmu je kolektivní záležitostí, třebaže se uskutečňuje prostřednictvím hry jednotlivých fotbalistů. Nevítězí ani neprohrává ten či onen hráč, nýbrž vždy celý tým. Stejně tak stanoveného cíle nedosahuje ten či onen člen společnosti, ale vždy všichni účastníci kooperativního projektu. Pokud by jeden z hráčů či čle-

nů společnosti chtěl strhnout na sebe větší podíl činnosti, než by měl v systému spolupráce mít, vedlo by to zákonitě k neúspěchu všech. Když trenér postaví tým ze samých zářných hvězd, které se ve své sebe-zahleděnosti odmítají podvolit společné týmové strategii a předvádějí svou skvělost v sólových, individuálních akcích, zápasy obvykle nedopadají dobře. Sportovní tým, orchestr, armáda i společnost fungují jen tehdy, když jsou v nich činní jedinci schopni obětovat něco pro společný cíl. Egoistické sebeprosazování vede k neúspěchu, kterým jsou bohužel zasaženi všichni. Zadruhé, aby se takový operativní poměr mezi členy společnosti mohl ustavit, musí být splněna další podmínka. Jednotliví členové společenského uskupení musí být přesvědčeni, že všichni znají stanovený cíl a jsou ochotni se na jeho dosažení podílet. Neméně důležitá je proto i třetí podmínka ustavení a trvání společnosti, která je dána existencí autority. Ta kooperaci jejích členů řídí a stimuluje. Přitom kromě jiného používá odkazů k tomu, co podporuje společné vědomí jedinců – k tradičním symbolům národnosti, ke společným dějinám apod. Je těžké pochopit, že nic z toho v liberálních „společnostech“ nenalezneš?

N: Jak bys tedy charakterizoval liberální vztahy mezi lidmi, pro něž se více hodí označení „partnerství“?

F: Partnerství je užitečné přátelství. Lidé vstupují do těchto svazků, aby si vzájemně pomáhali při dosahování svých vlastních cílů. Žádný společný projekt se zde nevyžaduje. Jako příklad můžeme

uvést vztah mezi bankou a podnikatelem. Podnikatel má projekt, banka peníze. Uzavřou tedy mezi sebou smluvní poměr, v němž jsou stanoveny podmínky jeho trvání. Každý ze subjektů smluvního vztahu sleduje svůj vlastní cíl – podnikatel realizaci svého projektu a jeho prostřednictvím budoucí zisk, banka také



Foto: <https://www.maxpixel.net> (CC0 Public Domain)

### Pouze proměna vztahu partnerského ve vztah společenský dokáže překonat samotu zúčastněných stran.

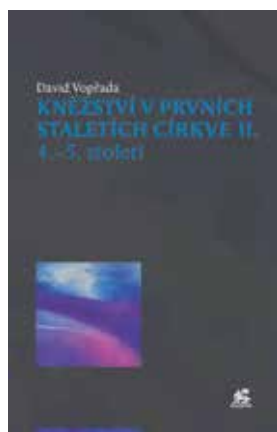
realizaci svého projektu, který je rovněž totožný se ziskem. Že zde absentuje nějaký společný cíl, je patrné z toho, že pokud podnikatel ve svém záměru neuspěje, banka svůj zisk neztratí. Neboť se proti takové okolnosti předem pojistí. Svého prospěchu dosáhne vždy. Banka a podnikatel jsou jako solitérní hráči, jako účastníci individuálního závodu. Když jeden z nich neuspěje, toho druhého to nemusí

až tolik trápit. Něco podobného se odehrává v partnerských vztazích. Každý jde za svým cílem, a čím je partner chytřejší a obezřetnější, tím lépe se pojistí proti výpadkům toho, s nímž vstupuje účelově do vztahu. Není tedy náhodné, že lidé liberálních společností, kteří se už nechtějí vzájemně vázat pevnými tradičními svazky, jsou ve svých úspěších i neúspěších bezútešně sami. Jen proměna vztahu partnerského ve vztah společenský dokáže tuto samotu překonat. Pokud se banka a podnikatel dohodnou na společném projektu, zakládají společnost a jejich vztah je nesrovnatelně bližší. Najednou se ke slovu dostane moment hierarchie – zvolená autorita po patřičné diskuzi rozhodne jak investovat, jaké prostředky použít atd. Úspěch a neúspěch se rázem dotýká obou stran. Je potřeba připomínat, že rodina, je-li hodná tohoto jména, musí být společností, a ne partnerstvím? A ještě lepší je, když se vazby mezi jejími členy prohloubí natolik, že se stane společenstvím. O nějakém „liberálním společenství osob“ nemůže být žádná řeč. N: Zůstává ovšem stále otevřeno, zda pokusy o realizaci společenských vazeb neodporují lidské přirozenosti. Je nutné promyslet, zda jí více neodpovídají právě ony partnerské vztahy.

Roman Cardal



PhDr. Roman Cardal,  
Ph.D., filosof. Přednáší  
na vysoké škole CEVRO  
Institut a spolupracuje  
s Občanským institutem



## Z nabídky nakladatelství Krystal OP

Krystal OP, nakladatelství teologické a filosofické literatury  
Husova 8, I 10 00 Praha I, tel.: 770 600 508  
e-mail: [krystal@op.cz](mailto:krystal@op.cz), on-line knihkupectví: <http://www.krystal.op.cz>



### David Vopřada: Kněžství v prvních staletích církve II (4.-5. století)

Jádro této knihy tvoří výběr patristických textů týkajících se služby biskupů, kněží a jáhnů od velkých církevních otců a spisovatelů 4. a 5. století – Basila Velikého, Jana Zlatouštěho, Ambrože, Jeronýma, Augustína, Lva Velikého a dalších. Tyto úryvky jsou vždy uvozeny stručným představením daného autora a jeho nauky. Antologie je cenným svědectvím toho, že služba v Církvi nemá původ v lidské iniciativě, ale tvoří součást Božího vyvolání a plánu spásy. Ukazuje rozmanité podoby této služby a tak nás vybízí k hledání staro/nových způsobů, jak být Církvi ku prospěchu a jak Kristu i Církvi ve vlastním životě autenticky sloužit.  
Brož., 244 s., 290 Kč



Jak to vidí Vojtěch Macek

## Jak vypadá Bůh

Ďábel se snaží napadat v dnešním světě všechno, co je zde k Božímu obrazu a podobě. Z jeho aktivity je znát, že Bůh tu musí někde velmi blízko být. A v tom je naděje.

Na jednu stranu Písmo svaté konstatuje, že Boha nikdo nikdy neviděl (1 Jan 4,12). Na druhou stranu tím není lidstvo odrazeno a nepřestává kolem Boží existence kroužit více či méně výstižnými doteky – jako by sprádalo klubko tečen a tětív kolem kružnice (samozřejmě najdou se i mimoběžky). Jak vypadá Bůh? Nedá nám to spát. Teologové sice nezapomenou upozornit, že Bůh je nepostižitelný lidským vyjádřením, ale to říkají jen na úvod, aby se vzápětí světu svěřili se svým pokusem o popis některé z Božích vlastností či tváří. Děti to mají jednodušší, i bez úvodu ve své spontaneitě vyseknou nějaký ten úsměvný blábol, ve kterém poezií obdařený dospělák vlastně objeví něco srovnatelně duchaplného jako v teologové pojednání. To i to vychází knižně.

Kdyby se někdo zeptal, jak vypadá Bůh, mě, řekl bych mu, že jako opravdově se milující manželé („Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, jako muže a ženu...“ – Gn 1,27). Nemám to ze své hlavy, vyčetl jsem to z Bible, a přijal jsem to za své. Pravda, praxí často zaostávám...

Na co útočí ďábel? Jak známo, čert se bojí kříže, jinak řečeno Zlý prchá před Božím světlem. Nelze se divit ďáblu, že jak dějiny zrají, už mu nestačí kácet kříže, vylévat svěcenou vodu a odstraňovat Boží symboly vytvořené lidskou rukou. Ďábel zjišťuje, že jemu nesnesitelné Boží přítomnosti se neubrání dřívějšími vylomeninami, a proto útočí nově, více střemhlav.

Zaprvé, aby jako *diabolos* rozdělával muže a ženu a rozbíjel manželství jako celistvý Boží obraz, který je nevystižnější Boží podobou v tomto světě. Snad lze říci, že i v těch nevázaných a proměnlivých dvojicích muže a ženy, které mají jepičí život, je příliš Boží podoby na to, aby ji ďábel vystál, a proto je jeho snahou předkládat všechny kombinace soužití tvorstva, jen ne muže a ženy. Měl jsem

radost, že jsem oporu pro svou úvahu našel u papeže Františka v jednom z jeho kázání u sv. Marty (Ďábel nesnáší Boží obraz v člověku, 1. 6. 2018): „V dnešním světě nejsou pronásledováni pouze křesťané, nýbrž lidé, muži a ženy, protože otec všech pronásledování nesnáší, že jsou k Božímu obrazu a podobě. Proto napadá a ničí tento obraz.“ Je naproti tomu zajímavé, že Ježíš, když hovoří o rozdělení (Lk 12,53) a opuštění (Mk 10,29), záměrně nepřipouští, že by se to mělo týkat muže a ženy. To vše mě utvrzuje, že jsem o tom, jak vypadá Bůh, došel ke správnému poznání.

Zadruhé, aby jako *satanas* obžaloval a skandalizoval kněze, kteří se svým svěcením přijali nesmírnou moc vnášet do tohoto světa celého a skutečného Boha v Eucharistii. Jsme svědky aktuálního mimořádného pokusu prostě vyřadit hlavní zdroj Boží milosti z provozu – zvenčí, zevnitř, jakkoli, za každou cenu. Z toho, jak moc satanovi kněžství vadí a jak velikou ofenzívu proti němu vede, lze dovodit, jakou hodnotu kněžství má. Nezbyvá čas lovit malé ryby a sbírat halíře... Navíc, má-li ďábel přece jen na nějakou tu významnější metu na chvíli dosáhnout, potřebuje zkaženého člověka, protože jen v něm jako v ulitě může setrvat v Boží blízkosti bez toho, že by jej zasáhlo pro něj zhoubné Boží světlo.

A čím bližšího Božího služebníka si takto podmaní, tím větší vrhne stín. Můra na skle lampy vytváří hrozivé divadlo, můra opodál nikoho nevzruší. I k tomuto závěru jsem našel oporu z povolanějších úst (Georg Gänswein ke knize *Benediktova cesta*: „Před Pánem se utvořilo mnoho stínů, které ho zneviditelňují.“ – *RC Monitor* 20/2018). Snad ještě dodám – můra, která dosáhne samého zdroje světla, plamene svíčky, se spálí a zemře.

Zatřetí, aby jako *svůdce* odváděl od rozhodnutí k celoživotnímu zasvěcení se Pánu ty, kteří k tomu mají povolání, i již zasvěcené řeholníky a řeholnice. V době hmotného blaha, požitků, zážitků, příležitostí a možností je nadlidsky pracné říct jen jedno ano a dodat k němu: *Non in pane solo vivet homo* (Lk 4,4). Jsou-li muž a žena určeni k tomu, být jedním nerozlučným tělem, řeholník svým zasvěcením vytváří podobně pevné pouto se samým Bohem. Jde tedy o mimořádné spojení člověka a Boha. Každý životní stav podle toho, jakou formou se Bůh skrze něj zjevuje světu, tedy čelí svému druhu útoku Zlého.

Kam jsme dali oči? Cožpak není z nepřítelovy aktivity znát, že Bůh tu musí být někde velmi blízko? Je v tom tedy i naděje.

Vojtěch Macek  
pracovník církevní správy

RC MONITOR SI MŮŽETE OBJEDNAT NA ADRESE:

Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@rcmonitor.cz.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou přibližně 25 Kč, což za rok činí 600 Kč. Periodikum je distribuováno zdarma a jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí.

## Letem světem

Jako závan čerstvého větru působí, když někdo řekne věty stvrzené zdravým selským rozumem. A znovu nás vrátí do známé, přátelské, srozumitelné reality, založené na přirozeném řádu věcí. A my víme, že ten je dán Stvořitelem. Proto mnoho lidí právem oslovil text již staršího data, ale zvláště nyní, v atmosféře debaty nad Istanbulskou úmluvou velmi aktuální z pera Marka Hermana, pedagoga a lektoři osobního rozvoje z UP v Olomouci a VŠE v Praze. A říká: „Opravdu nevidím jediný důvod, proč se tvářit, že je normální, když budou tátové chodit na mateřskou. Je to typický výmysl dnešní doby, kdy si všichni myslí, že můžou všechno a nebude to mít žádné důsledky. Ale ono to samozřejmě následky bude mít! Muži by se v první řadě měli postarat o to, aby fungovali jako skuteční chlapi... Více než polovina manželství se ale dnes rozvádí a v 95 procentech případů se o rozpadlou rodinu starají ženy jako samoživitelky. Takže role táty jako spolehlivé opory je v reálu bohužel naprostá iluze. Proto mluvíme o 20. století jako o století selhání otců.“ Podle něj každý v sobě má kus ženy a kus muže. „Žena je něha, milost a soucit. Muž pak síla, řád a opora. Proto je důležité, aby každý uměl v sobě svoji ženu i svého muže objevit. Každý muž potřebuje v sobě objevit svoji ženskou část. Svoji intuici, svůj soucit a něhu. Ženy totiž

byly historickými okolnostmi donuceny v sobě najít tu mužskou část: musely se umět postarat o sebe a celou rodinu, musely se naučit být samostatné. Začalo to průmyslovou revolucí, pokračovalo první světovou válkou a následně první hospodářskou krizí, pak druhou světovou válkou. To všechno jsou zlomy, kdy docházelo k masovému selhání otců...“



Koláž: mimi

Pražský arcibiskup citoval ve svém nejnovějším blogu papeže Františka: „Pokládáme-li jaderné zbraně za možnost, kdy během krátkého okamžiku zahyne vysoký počet lidských bytostí, musíme uvažovat stejně i v případě genetické manipulace nebo genderové teorie. Ty také nedodržují řád stvoření světa.“ A kardinál Dominik Duka pokračoval: „Podívejme se tedy na několik výroků již zmíněného papeže Františka. Ty kupodivu nevyvo-

laly u našich expertů na cokoli takové vzvednutí vášni. ‚Člověk v tomto ohledu páchá nový hřích, a to proti Bohu Stvořiteli. Bůh stvořil muže a ženu jako vrcholné stvoření a světil jim zemi. Záměr Stvořitele je vepsán v přírodě,‘ dodal papež ohledně lidí, kteří neodpovídají tradiční představě o rozdělení mužských a ženských rolí ve společnosti. Při jiné příležitosti hovoří o ‚ničemnosti, kterou je dnešní indoktrinace genderovou teorií, považuje ji za ‚ideologickou kolonizaci, jež se vnučuje prostřednictvím dětí, jejíž proponenti si ve svých metodách v ničem nezadají s ‚fašistickou mládežnickou organizací Balilla nebo Hitlerjugend.‘“

„Chceme, aby se ČR aktivně účastnila takových forem mezinárodní spolupráce, které pomohou omezit nelegální migraci, včetně boje proti pašeráckým sítím,“ uvedl nový ministr zahraničních věcí Tomáš Petříček. A řekl to k tématu záměru nepřijetí **Globálního paktu OSN** o migraci, o němž jednala v těchto dnech vláda ČR s tím, že se s nejvyšší pravděpodobností připojí k dalším zemím, které pakt nepřijmou pro jeho rizikové znění. To je dobrá zpráva, **protože jakékoliv koncepční kroky zahrnující planetu jednoduše nemohou na bázi kontinentů, zemí a národů fungovat stejně už z přirozeně daných rozdílů civilizací povahy.**

-zd-

18. 11. **Ne** 33. neděle v mezidobí (Den Bible)  
Dan 12,1–3, Žl 16, Žid 10,11–14.18, Mk 13,24–32

19. 11. **Po** sv. Mechtilda, panna, mystička OSB  
Zj 1,1–4; 2,1–5a, Žl 1, Lk 18,35–43

20. 11. **Út** sv. Felix z Valois, kněz, zakladatel řádu OST  
Zj 3,1–6.14–22, Žl 15, Lk 19,1–10

21. 11. **St** Památka Zsvěcení Panny Marie v Jeruzalémě  
Zj 4,1–11, Žl 150, Lk 19,11–28

22. 11. **Čt** Památka sv. Cecílie, panny a mučednice  
Zj 5,1–10, Žl 149, Lk 19,41–44

23. 11. **Pá** sv. Klement I., papež a mučedník, sv. Kolumbán, opat  
Zj 10,8–11, Žl 119, Lk 19,45–48

24. 11. **So** sv. Ondřej Dung-Lac, kněz, a druhové, mučedníci  
Zj 11,4–12, Žl 144, Lk 20,27–40

25. 11. **Ne** Slavnost Ježíše Krista Krále  
Dan 7,13–14, Žl 93, Zj 1,5–8, Jan 18,33b–37

26. 11. **Po** sv. Silvestr Gozzolini, zakladatel kongregace CSilvOSB  
Zj 14,1–3.4b–5, Žl 24, Lk 21,1–4

27. 11. **Út** sv. Virgilius  
Zj 14,14–20, Žl 96, Lk 21,5–11

28. 11. **St** sv. Mansuet (Miloslav), biskup a mučedník  
Zj 15,1–4, Žl 98, Lk 21,12–19

29. 11. **Čt** sv. Saturnin, biskup a mučedník  
Zj 18,1–2.21–23; 19,1–3.9a, Žl 100, Lk 21,20–28

30. 11. **Pá** Svátek sv. Ondřeje, apoštola  
Řím 10,9–18, Žl 19, Mt 4,18–22

1. 12. **So** sv. Edmund Kapián, kněz a mučedník  
Zj 22,1–7, Žl 95, Lk 21,34–36